

Emlékeztető

A kiskunlacházi Települési Értéktár Bizottság megbeszélése

Készült: 2020. június 24. a Polgármesteri Hivatal Tanácstermében.

Jelen vannak: a melléklet jelenléti ív szerint.

Fábián József: Szeretettel köszöntöm a bizottság megjelent tagjait. A bizottság létszáma 12 fő, ebből a jelenlévők létszáma 5. fő. Az SzMSz-ünk szerint a bizottság határozatképességéhez a megválasztott bizottsági tagok több mint a felének a jelenléte szükséges, ezért nem tudunk döntéseket, határozatokat hozni. A napirendi pontok között szerepel a monográfia, illetve a digitális értéktár, ezekről csak érintőleg tudunk beszélni, mert még a Pénzügyi és Fejlesztési Bizottság és a Képviselő-testület nem ült össze a vészhelyzet megszűntetése után. Nem tudjuk azt, hogy az Önkormányzat költségvetését mennyiben érintették az időközben meghozott kormányzati és helyi intézkedések. Azt gondolom, nem biztos, hogy jut pénz az idén arra, hogy belekezdjünk egy szakértői szerződésekbe, egy monográfia íráshoz.

Napirendi pontok:

1. A Bizottság előző ülésének napirendi pontjaiban érintett kérdések folytatása.
2. A Bizottság 2015 és 2019 között végzett munkájának áttekintésének lezárása. Tájékoztatás a bizottság korábbi vezetésével történt kapcsolat felvételről.
3. Javaslat a helyi értékek védelméről szóló 8/2009. (IV.15.) rendelet aktualizálására.
4. Tájékoztatás a településnek ajándékozott céhláda átvételéről és az elhelyezésének megbeszélése.
5. Kiskunlacháza Települési Értéktára Bizottságának és fizikai értéktárának elhelyezése.
6. A Volly iratokkal kapcsolatos tulajdoni jogok helyzete és feldolgozásának lehetőségei.
7. Javaslat Kiskunlacháza honlapja menüsorának rendezésére és az Értéktár Bizottság menüpontjának létrehozására. Javaslat a menü felépítésére.
8. A Képviselő testület által eddig elfogadott értékek leírásával kapcsolatos feladat elosztás.
9. Javaslatok új értékek föl vételére.
10. Kiskunlacháza monográfiájának/krónikájának létrehozása érdekében jelenleg tehető lépések.
11. Redemptusoknak állítandó emléktábla ügye. 2020. május 6.-án volt a Redemptio 275. évfordulója.
12. Az 1943. január 12-i doni ütközet lacházi és peregi hőseinek állítandó emléktábla ügye.
13. Kiskunlacháza és Pereg közigazgatási egyesítésének 70. évfordulója alkalmából tartandó megemlékezés sorozat program javaslatai.
14. Családfalu szolgáltatási ajánlat.
15. A culturaltourism.hu megkeresése az épített örökség tárgyában.
16. Egyebek.

1. A Bizottság előző ülésének napirendi pontjaiban érintett kérdések folytatása

A 2020. február 12-i ülésről készült jegyzőkönyvet a bizottsági tagok átnézik, megteszik javaslataikat és később egyesítve lesznek ezek a javítások és a végleges jegyzőkönyv úgy fog elkészülni.

2. A Bizottság 2015 és 2019 között végzett munkájának áttekintésének lezárása. Tájékoztatás a bizottság korábbi vezetésével történt kapcsolat felvételről.

Vella Zoltán korábbi elnökétől és Erdélyiné Horváth Terézia elnök helyettesétől átadandó, akár gondolat, akár tárgyi eszköz, vagy folyamatban lévő dolog, megköszönné a bizottság, ha átadásra kerülne. Ez a dolog még folyamatban van.

3. Javaslat a helyi értékek védelméről szóló 8/2009. (IV.15.) rendelet aktualizálására

Fábián József: Időközben eltelt egy pár év, a jogszabályok módosultak országosan is, helyben is.

Javaslat: A bizottság felkéri a hivatalt, hogy a helyi értékek védelméről szóló 2009. évi rendeletet aktualizálja a fennálló jogszabályi környezethez.

4. Tájékoztatás a településnek ajándékozott céhláda átvételéről és az elhelyezésének megbeszélése

A településnek ajándékozott céhládát a Velkei család adományozta. Kiskunlacháza egyik volt céhének, a takács céhnek a ládája, benne a Szabálykönyvvel és a rézből metszett céh pecséttel. Neacsászné Markó Erzsébet közreműködése, személyes kapcsolata révén került haza ez a céhláda.

Fábián József: Megtekintettük a régi gyermekorvosi rendelőt, ott esetleg ezek az értékek elhelyezhetőek lennének, beleértve a Volly hagyatékot is. Én magam nem igazán tartom alkalmasnak a rendelőt, a berendezések ugyanúgy ott vannak. Polgármester úrral beszéltem, hogy esetleg szóba jöhetne a volt központi orvosi rendelő, annak egy része, mert később egy idősök otthona készülne ott.

Varga Ilona: Csak átmenetileg, akkor is. A Művelődési, Oktatási és Egészségügyi ülésén elhangzott három olyan épület, ahol esetlegesen átlehetne menteni egyelőre ezeket az értékeket. Kaptunk egy árajánlatot a Felsőkereszt és a Kert utca sarkán lévő épület (Tatamo ház), hitelbiztosító érték 6.000.000.-Ft, forgalmi érték 8-9.000.000.-Ft. Ennek van valamilyen tájjellege, és elég közel van a Tájházhhoz. Következő Mózes András háza a Szent Imre utcában, hitelbiztosító érték 5-6.000.000.-Ft, forgalmi érték 9-11.000.000.-Ft.

Deliné Szabó Aranka: Az a fajta nedvesedés, amely egyébként ezeknél az öreg házaknál van, mindenképpen olyan területre kellene, mert ez a nedves levegő megeszti, tönkreteszi.

Varga Ilona: A harmadik Korsós Józsefné háza, szintén a Szent Imre utcában, nem hitelezhető, a telek értéke, telek értéke 2.000.000.-Ft.

Deliné Szabó Aranka: A Mózes Andrásék háza megfelelő lenne, hosszú távú, ott helye volna a gyűjteménynek, méretében, küllemében. Meg lehetne kérdezni.

Necsászné Markó Erzsébet: Az Angyalos ház elég jó állapotban van, a mellette lévő épületben lévő tárgyakat kellene onnan kimenteni.

Fábián József: Szerintem az az épület nem védett, csak az Angyalos ház. A mellette lévő épületnek igazából különleges jellege nincs. Én lebontanám, inkább egy új épületet építenék oda, amely kiszolgálja az Angyalos házat és el lehet raktározni az értékeket. Ez célravezetőbb megoldás lenne. Az Angyalos ház védelem alatt áll, a Műemlékvédelemtől is lehetne pénzt kérni. Kiskunlacháza területén 6 db országos védett műemléket találunk: Városháza, Református templom, Református lelkészlaprom, Mélykatolikus templom, Népi lakóház. Ez lenne az Angyalos ház.

Szecsey Imréné: Nem, a népi lakóház a Tájház.

Fábián József: Azzal zárnám, hogy Necsászné Erzsikét felkérjük arra, hogy nézze meg, az itt elhangzott épületeket, és Józán Gyulát felkérjük arra, hogy gondolkozzon mi jöhet még szóba, milyen célra.

Varga Ilona: Arra vállalkozunk, hogy egyelőre el tudjuk onnan, ki tudjuk menekíteni, és ideiglenesen eltárolni, vagy végérvényes helyet keresünk?

Fábián József: A legjobb megoldás, ha távlatosan gondolkodunk, elkezdjük szépen megvalósítani.

5. Kiskunlacháza Települési Értéktár Bizottságának és fizikai értéktárának elhelyezése

Fábián József: Szeretettel üdvözlöm a most megjelent Lux Zoltán urat, aki csatlakozik a tanácskozásunkhoz. Az Angyalosház elhelyezéseit, illetve az Angyalosház azon részeinek a sorsa, amelyek erősen romos állapotban vannak, arra született egy javaslat. Varga Ilona pénzügyi elnök asszony tovább konzultál ebben a megoldási javaslat ügyében, hogy az a romos rész inkább elbontásra kerüljön, inkább egy új épületben gondolkozzunk, lehetőleg helyi erők bevonásával – az ipari iskola bevonásával.

6. A Volly iratokkal kapcsolatos tulajdoni jogok helyzete és feldolgozásának lehetőségei

Fábián József: A Volly család 5 doboz iratot ajándékozott a Zeneiskolának, és személyesen igazgató úr Breznyán István vette át. Az a kérdés, hogy ezt a zenekar kapta, a zeneiskola vagy az önkormányzat kapta. Az én véleményem az, hogy abban az időben a zeneiskola önkormányzati tulajdonban volt – időközben állami tulajdonba került -, ezért rajta keresztül csak is az önkormányzat kaphatta ezt az iratanyagot. Egyértelmű, hogy ezt nem az állam kapta. Aranka készített egy leltárt ezekről az iratanyagokról, én közben felvettem a kapcsolatot Agócs Gergellyel (nemzet dudása), aki azt mondta, ők csak olyan anyagokat szeretnek a Hagyományok házában, ami a sajátjuk. Javasolta, hogy vegyen fel a kapcsolatot az Akadémiának a Zenetudományi Intézetével, ez is megtörtént. Ott egy illetékes, Bólya Mátyás úr el is jött hozzánk a helyszínre, és megtekintette. Június 27. – július 12. között jönnének elkezdenék a kutatást, értékelnék a dolgokat.

Varga Ilona: Ezelőtt két évvel a költségvetésbe betettünk 500.000.-Ft-ot annak érdekében, hogy ez fel legyen kutatva. Akkor engem megkeresett Sinte Károly, hogy neki van egy lánya – Sinte Csilla -, ő ezzel tudna foglalkozni, és ezt az egész anyagot feldolgozni. Felvettem

telefonon a kapcsolatot ezzel a hölgygel, aki egy kis türelmet kért, mert akkor nagyon-nagyon sok munkája volt. Azt mondta, türelem, ez a türelem 2 éve tart.

Fábián József: Lehetne egyesíteni azokat az iratokat, amelyek máshol vannak. Bólya Máttyás szerint Volly irat van a Nemzeti Levéltárban is, van iratanyag az Országos Széchényi Könyvtárban is. szeretném, ha a bizottság is az én álláspontomra helyezkedne, hogy ez az önkormányzat tulajdona, mert amikor ezt a zeneiskolának átadta a család, akkor a zeneiskola az önkormányzat intézménye volt.

Varga Ilona: Annak idején, amikor a Volly család átadta a gyűjteményeket semmiféle adásvétel nem történt. Jegyző asszony kérése, hogy vegyük fel a kapcsolatot a Volly családdal és utólag készüljön egy átadás-átvételi szerződés, és ekkor az önkormányzat tulajdonába kerül.

7. Javaslat Kiskunlacháza honlapja műsorának rendezésére és az Értéktár Bizottság menüpontjának létrehozására. Javaslat a menü felépítésére

Fábián József: Valahogy meg kell jeleníteni Kiskunlacháza értékeit, amit az értéktár hivatott összegyűjteni, leírni a hozzá való dolgokat, hogy ez miért érték, és ez miben jelenjen meg. Az is lehetne, egy megközelítési módja az értékeknek, hogy lehetne csinálni egy kiadványt is, hogy digitálisan tájékozódna a honlapon is, ezt is lehetne csinálni, kapjon az Értéktár Bizottság is egy fület Lacháza honlapján. Ha átnézzük Lacháza honlapját, elég kusza, alig lehet megtalálni valamit, ezért úgy gondoltam, hogy az egész menüsorhoz hozzányúltam volna, csoportosítanám. Lenne Kiskunlacháza Értéktára, amit leírtunk értékeket, az itt megjelenne, mint egy virtuális értéktár. A másik lenne egy szervezeti dolog, tagok, utána javaslattételi nyomtatvány helyi értékekről. Bárki, aki onnan letölti vagy kitölti, beküldi, az tehet javaslatot a bizottságnak, hogy mit vigyen tovább, mit tart ő helyi értéknek. Következő a bizottsági ülések anyagai, ezek a jegyzőkönyvek, meghívók, határozat. A végén lenne Kiskunlacháza digitális levéltára. Magát a digitális levéltárat egyesíteném azzal, hogy időközben csináljuk Lacháza Krónikáját is, amely segítséget nyújthat ahhoz, hogy a ma még hiányzó Lacháza monográfiája is elkészüljön. Hozzá lehetne rendelni magát egy eseményt, mondjuk egy rövid leírást, és mondjuk a dokumentumot.

Neczászné Markó Erzsébet: Mikorra lehetne ezt megvalósítani?

Lux Zoltán: Nincsen még ötletem, tudok sok mindent, amit fel lehetne használni erre, amit keresek most „Tajmasin” (előfizetéses szolgáltatás) az mond-e valamit? Ez egy olyan szolgáltatás, és azt teszi lehetővé, hogy idősorosan meg földrajzi helyhez kötötten lehessen azon keresztül elérhetővé tenni dokumentumokat, információt. Önállóan is elérhető, de együtt komplexen több település, több intézmény adataival együtt. Egyedül egy önkormányzat egy bonyolult levéltári, vagy egy bonyolult adatbázist szerintem nincs értelme felépíteni, ahhoz ez túl nagy munka lenne. Inkább azt kellene, hogy a különböző, már meglévő közös helyeken találhatóakat összegyűjteni. Nagyon szép témákat hoztatok össze. A Magyar Nemzeti Levéltárban is bőségesen van anyag, amely Kiskunlacházára vonatkozik, digitálisan is egy csomó dolog kutatható. Azt gondolom, egy ilyen kutatással kellene kezdeni az egészet. Össze kellene gyűjteni az anyagokat. A megjelenítésén azután kellene gondolkodni, ami után összegyűltek. Most vásároltuk meg az orosz levéltártól a II. Világháború után Magyarországon hadifogságban, különböző orosz hadifogolytáborokba kerülő emberek kartonjait (600.000 karton). Ezt is publikálni szeretnénk, csak még itt személyi-jogi problémák merültek fel. Bárki kutathat, kell egy támogató intézmény, igazából kutatási

engedélyt bárki kaphat. Kutatóintézet kell, az önkormányzat nem jó, de ilyet szerintem tudunk találni.

Varga Ilona: Mi az első lépés?

Lux Zoltán: Először a kutatási témát kell kitalálni, arra kell egy tervet készíteni. Utána megnézzük, hogy tudunk egy intézményt találni, aki támogatja ezt a kutatást. Nagy János a Fővárosi Levéltárban dolgozik, vagy van egy régész kolléganő. Ők tudnak ilyen támogatói nyilatkozatot szerezni, de én is utána tudok járni. A megjelenítéssel kapcsolatban azt gondolnám, miután megvan az anyag, szerintem lehetne egy hagyományos menüstruktúrában elérhetővé tenni.

8. A Képviselő-testület által eddig elfogadott értékek leírásával kapcsolatos feladat elosztás

Fábián József: Felosztásra került 7 pontra, majdnem ugyanaz, amely a jogszabályban is megjelent, de igyekeztem logikusabbá tenni és a természeti környezetet előre raktam. Valami miatt az Úrhegy és a Lagúna ki lett hagyva, maradt a Református Templom, külön a Szégyenkő, Szent László Katolikus Templom, Szent Mihályi Katolikus Templom, Községháza, Tájház, Angyalosház, Mizik család Asztalos Műhely. Gál Róza elkezdte már a Református Templomot és a Szégyenkőt,

Necászné Markó Erzsébet: A Református Templom és az Angyalosház már fönt van a kiskunlacházi honlapon, hogy műemlék. Ennek Galambos Lajos nézzen utána.

Fábián József: Felkérjük Galambos Lajost, hogy a Református Templom anyagát nézze át és hagyja jóvá. A Szégyenkőnek is nézzen utána. A Szent László Katolikus Templomot Sianos Krisztinára irányoztak elő. A Szent Mihály Katolikus Templom elkészült Erzsike és Irénke közös munkájával. A Községháza Nagy János feladata lenne. A Tájház Horváth Terike, megpróbálom felvenni vele a kapcsolatot. Angyalosház Gál Róza. Mizik család Asztalos Műhely Lengyel Sándorné.

9. Javaslatok új értékek föl vételére

Fábián József: Föl kellene venni legalább azokat, amelyek országos védettség alatt állnak. Városháza benne van, Református Templom benne van, Református Lelkészlak az nincs. Azt javaslom, vegyük fel az értékek közé, a képviselő-testület fogadja el, és adja vissza kidolgozásra. Római Katolikus Templom benne van, Népi Lakóház, ez a Tájház lehet. Pereg, Hajóskúria (kastély), ez sincsen benne, és ez is kellene. Kiskunlacháza és Pereg Temető. Zsidó Temető. Bankháza Temető. Tekeresér.

Deliné Szabó Aranka: Szerintem legyen, sokat foglalkoztak vele, az eredése, a hova tartása. Én ezt megírtam az újságba, meg is jelent.

Fábián József: Kunhalom (Kátó) legyen. Következő Öregállás, ez is legyen. Kossuth Lajos szobor mehet. Hősök szobra, Kun László szobor. Kunbaba. Turul szobor.

Varga Ilona: A Református Egyház kórusa, két évvel ezelőtt ünnepeltük a 25. évfordulóját, erről érdemes lenne egy összeállítást csinálni.

Necsácsné Markó Erzsébet: A Pereg-i Temető és a Kápolna mehetne együtt.

Deliné Szabó Aranka: Hármashatár út, történelmi szempontból volt jelentősége.

Fábián József: Ezt későbbre hagynám, mert több ilyen határvonal is van. Ezt úgy kellene, hogy a település határának térkövei, és felsorolni, hogy mi az, ami megmaradt.

Deliné Szabó Aranka: Gondolatom még a Sárgaház, Szohor-park és Bankházán az iskola és a posta épülete. Sajnálom, hogy most már ez mind magántulajdonban van.

10. Kiskunlacháza monográfiájának/krónikájának létrehozása érdekében jelenleg tehető lépések

Fábián József: Ezzel kapcsolatban még nem tudjuk, hogy mit lehet tenni, mert anyagilag ez az év nem jöhet szóba. Még nem küldtem ki, hogy ez gyakorlatilag, hogy fog állni, de ki fogom majd küldeni. Erről később részletesen beszélni fogunk. Azt már tudjuk, hogy mit akarunk, azt is tudjuk, hogy kik azok a szakértők, akiket be tudunk vonni.

11. Redemptusoknak állítandó emléktábla

Fábián József: Idén, 2020. május 6-án volt a Redemptio 275. évfordulója. Központilag most nem volt megünnepelve Jászberénybe, mert mindent törölt a vírus. Rengeteg név szerepel, azért lenne jó neveket is vésetni, mert azok a családok, akik itt élnek találkoznak a hősök neveivel. Köszönjük Nagy Jánosnak, hogy szépen ide elénk rakta, a legközelebbi alkalommal beszélünk róla, ha ő is jelen lesz.

12. Az 1943. január 12-i doni ütközet lacházi és pereg-i hőseinek állítandó emléktábla

Fábián József: Majdnem sikerült egy árverésen megvennem Simon Sándor és Szabó Péter könyvét: A Kiskunok a Donkanyarba címmel. A Kiskunfélegyházi igazgatót ismerem, írtam is neki – hátha már digitalizálva is van -, el tudná-e küldeni. Egyelőre még nem válaszolt. Erzsike ez a te témád lenne. Az emléktáblához a nevek kellenének.

13. Kiskunlacháza és Pereg közigazgatási egyesítésnek 70. évfordulója alkalmából tartandó megemlékezés sorozat program javaslatai

Fábián József: Polgármester úr kért fel minket erre a feladatra, hogy tegyünk javaslatot a képviselő-testületnek. Ezeket írtam össze: ünnepi testületi ülés. Címer ügy, el lehetne fogadni az egyesülésre az új címet, a közös címet. Iskolába rajzpályázat – hogy látta a dédi ezt az egyesítést. Ingyen gulyás vagy pörkölt.

Deliné Szabó Aranka: A rajzverseny kapcsán, egy kiállítás is kell hozzá.

14. Családfalu szolgáltatási ajánlat

Fábián József: Grabarics Ilona azt írta nekem, hogy a családfalu alap gondolata megegyezik az én gondolataimmal, hisz 2015-ben ugyanezt írtam le, illetve ilyen megfontolásból kezdtem el írni Bankháza történeti mozaikjaiból. *(Nekünk Bankháziaknak egymás történet, ami összefonódik családjaink történetével. Úgy látom, e jelentkező is csak mozaikokat írhat, hisz ki tud mindent felkutatni, főleg úgy, hogy nem élt ott, nem ismerte az embereket, akiktől*

személyesen nem hallotta a régi- és közelmúlt eseményeit, titkait, nem tud a gondolatvilágukba elhelyezkedni, nem igazán jönnek ki az összefüggések. Családfákat bárki csinálhat, megtalálhatja a régi rokoni szálakat, de az még nem a család története. A Családfalu történéseit egy helybéli összefogásával az ott élők tudnák megírni, idősebb rokonaik segítségével. Érdekelne biztosan sokakat, hisz Bankházát is többen elolvasták és egymásnak ajánlották, mint amire én gondolni mertem. Főleg csak falun belül házasodtak, így a tősgyökeres Lacháziak között alig akad, aki valakinek nem rokona volt valamikor. Ezeket le lehet rajzolni.) Interneten van Bankháza története, másrészt a családi levéltárból újabb íratok kerültek elő, amit most igyekszik beledolgozni. Elküldtem neki „Bugyi története” című könyvet, ebben Bankházáról is nagyon sok minden van.

Necsászné Markó Erzsébet: Szerintem ezt az önkormányzat nem tudná kifizetni.

Fábián József: A bizottság úgy döntött, hogy ez a kérdés most nem aktuális.

15. A culturaltourism.hu megkeresése az épített örökség tárgyában

Fábián József: Van nekik egy kiadványuk. Megnéztem, eléggé az elején tartanak a dolgokba. A turisták idecsalogatására találták ki. Nem tart még itt Lacháza. Kellene egy turizmussal kapcsolatos koncepció, először egy ilyet kellene alkotni.

16. Egyebek

Fábián József: Van-e valakinek kérdése?

Varga Ilona: Volt arról szó, hogy valamilyen kis kiadványt megjelentetünk, amit az iskolásoknak oda tudunk adni, vagy beemelni a Hon- és Népismeret tantárgy keretein belül.

Necsászné Markó Erzsébet: Addig, amíg nincs kidolgozva, addig nem tudjuk megjelentetni. Ez sajnos még áll. Jövőre reméljük meg tudjuk jelentetni.

Varga Ilona: A Ráckevei lejárónál a kereszt kerüljön ki onnan a bozótosból.

Fábián József: Köszönöm mindenkinek a részvételt. Az Értéktár Bizottság ülését bezárom.

Az megbeszélés vége: 17:35h.

K.m.f.

Fábián József
TÉB elnök